

Elu läheb paremaks!

Ene Ergma
Riigikogu
esimees,
akadeemik

Hea erakonnakaaslane,

14. septembrini, mil eesti rahva langetada on tähtsaim Eesti tulevikku puudutav otsus viimase kümne aasta jooksul, on jäänud vähem kui kaks nädalat. Olen ise veendunud ja kutsun kõiki ütlema rahvahääletusel Euroopale "jah!"

Täheteadlasena lubate mulle ehk sellist võrdlust – kui vaadata kosmosest ja kujutada Euroopa Liitu ühe värviga ning Venemaad teisega, paistaks väike Eesti nende vahel täpina, mis paratamatult emma-kummaga ühte sulab. Euroopaga on meil ühine kultuuri- ja majandusruum, seepärast eelistan kuuluda sinna.

Mult on ka küsitud, mis meist Euroopas sõltub, kas ei kao me sellise väikse täpina sinna ära ega kaota iseennast? Neile olen meenutanud muinasjuttu, kus taat üritas naerist välja tõmmata, kutsus appi eide, tütre jne – kuid otsustavaks jõuks sai lõpuks just hiir. Ka teadlasena olen korduvalt kogunud, kuidas väikesed riigid koostöös suudavad teha suuri asju, mis neil üksinda üle jõu käiks.

Õeldes rahvahääletusel "jah!", astume sammu, millega kindlustame turvalise tuleviku, eelkõige mõeldes oma lastele ja lastelastele. Oleme aastaid ühinemise nimel tööd teinud ning selle vilju võime näha – mitmed eluvaldkonnad, nagu teedehitus, regionaalareng, maaelu ja muud, on arenenud eelkõige Euroopa toel. Viime selle töö nüüd koos lõpule.

Siit infokirjast leiad põhjendusi, miks Res Publica Euroopale "jah!" ütleb, samuti vastuseid enamlevinud küsimustele. Soovitan see põhjalikult läbi lugeda ning kahe nädala jooksul aktiivselt kasutada, kutsudes ka kõiki oma sõpru-tuttavaid "jah"-valikut tegema!

Mida annab Euroopa?

Küllap ei võta keegi tõsiselt inimest, kes väidab absoluutse kindlusega, et ta teab, mis tulevik toob. Küll aga saame teha prognoose olemasolevate näitajate ning enda ja teiste kogemuste põhjal.

Kindlad võime olla selles, et meie elu muutub – "ei" korral märksa rohkemgi, sest senine Eesti areng on tuginenud eeldusele, et meist saab EL liige. Euroopa on suur võimalus edasi-püüdlikele ja töökatele, neile, kes soovivad paremat tulevikku. Tutvustame neid võimalusi lähemalt:

Elatustase tõuseb

Majandusteadlased on ühel meelel, et EL liikmeks saamise järel suureneb meie inimeste ostujõud, kasvab majanduse kogutoodang ja suureneb efektiivsus. Selle põhjuseks on elav kaubavahetus Euroopaga, stabiilsus ja meie rahvusvahelise usaldusväarsuse kasv, mis meelitab siia uusi investeringuid.

Majanduse kasv tähendab uusi töökohti ja tööpuuduse vähenemist. See omakorda tähendab, et kasvab tööjõu väärtus ja tõusevad palgad. Majanduskasv võimaldab tõsta ka pensio-

ne ja muid sotsiaaltoetusi.

Nagu füüsikas, nii ei saa ka majanduses eirata ühinenud anumate efekti – nii hinnad kui ka palgad hakkavad ühtlustuma Euroopa omadega. Kui hinnad on meil juba praegu sageli EL tasemel (tööstuskaubad sageli siin kallimadki), siis palgad märksa väiksemad. Järelikult tõusevad sissetulekud kiiremini kui hinnad.

Parem haridus

Oluliselt muutub hariduse kättesaadavus – teiste EL liikmesmaade õppuritele ei või riigid kehtestada karmimaid ligipääsunõudeid kui enda omadele. Välismaal õppimine muutub seega eesti gümnasistidele ja tudengitele märksa kättesaadavamaks kui seni – mõistagi juhul, kui õppija ise akadeemiliselt piisavalt võimekas on: näiteks ülikoolide õppemaksud vähenevad pärast ühinemist eestlaste jaoks

mitu korda. Seeläbi suurenevad meie noorte valikuvõimalused, ligipääs maailma tippkoolidele, nende õppejõududele ja raamatukogudele.

Ka Eesti kõrgkoolid muutuvad internatsionaalsemaks, millest võib eeldada nende taseme jätkuvat tõusu. Kõrgem haridustase on aga eelduseks paremale elule.

Vaba liikumine

Euroopa Liidu sisepiiridel piirikontrolli ei ole. Eesti suhtes rakendub kontrollivabadus koos Schengeni lepinguga, oletatavasti 2006. aastal. See tähendab, et Eestist saab minna Soome, Saksamaale või Kreekasse samamoodi nagu Tartust Viljandisse: alandavaid küsimusi ei küsita, rahakotis ei sori-ta. Euroopas reisisid ei ole enam vaja ka reisikindlustust.

Soovijail on võimalus ka teistesse liikmesriikidesse elama või tööle minna, firma käivitada, kinnisvara osta – tingimused on samad, mis kohalike jaoks. Töötamiseks ja ettevõtluseks on meile kohe liitumise hetkest avatud Rootsi, Taani, Holland, Suurbritannia ja Iirimaa; teised riigid kasutavad üleminekuperioodi maksimaalselt kuni 2007. aastani. Pensionid liiguvad EL-s inimesega kaasa: näiteks võib Eesti pensionär elada tulevikus Hispaanias või Kreekas, kus elukallidus sama mis siin või odavamgi, saada aga endiselt siit pensioni.

Seega – avaneb väga palju võimalusi õppimiseks, tööks, eneseteostuseks, elu nautimiseks. Haara ainult uuel väljakutsel sarvist ja tõesta ennast!

Kõik need tingimused kehtivad ka teistpidi, st. mujalt Euroopast Eestisse tulijaile. Muidugi tekitab see kartust võimalike immigrantide ees. Kül-lap muutubki Eesti rahvastik mitmekesisemaks, Põhjamaade senine kogemus näitab aga, et suurt immigratsioonilainet pole vaja karta. Näiteks Soome on saabunud väga vähe võõrtöölisi, hoolimata sealsetest kõrgetest palkadest: meie kliima ei ole lõunamaalastele kuigi meelitatav.

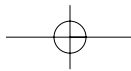
Miljardid Eesti maa arenguks

Kõige rohkem võidavad Euroopa Liidust meie maainimesed, sest Euroopa peab regionaalpoliitikat selgelt oma prioriteediks. Et suuta end ise ära toita ning vältida sotsiaalseid pingeid ja turvariske, on Euroopa eluliselt huvitatud, et elu maakohtades areneks.

See avaldub ka abirahade suunamises. EL on Eestisse toonud juba ligi 9 miljardit krooni tagastamatut abi. Järgmisel kolmel aastal hakkame saada 3,8 miljardit aastas, edaspidi veelgi rohkem. Eriti rikkalik saab olema 2004. aasta, mil eelstruktuuri- ja struktuurifondidest kokku tuleb meile viis ja pool miljardit krooni.

Need rahad jagunevad põhiliselt kolme otstarbe vahel: riiklikud suurehitised (põhimaanteed, vee-puhastus jm. keskkonnaprojektid), kohalikud algatused, millega luuakse maale uusi töökohti ning põllumajanduse otsetoetused. Need on summad, mida Eesti riik niipea ei suudaks ise välja panna.

Küsimused ja vastused

Teeme kokkuvõtte infolisti ja ajalehele "Võta Võim!" enim esitatud küsimustest, millele vastasid meie poliitikud ja spetsialistid ning erakonna töötajad. Olgu need abimaterjaliks otsustamisel ja ka teistega suhtlemisel. Küsimused on jätkuvalt oodatud telefonil (0) 6 109 244 ja e-posti aadressil urmo.kybar@res-publica.ee.

Kuidas saame väita, et tänu ühinemisele läheb elu paremaks?

Lõpliku kindlusega väita ei saagi, iga ennustus on vaid oletus. Aga peaaegu kõik majandusteadlased, toetudes oma kogemusele ja majanduse seaduspärase tundmisele, on kindlad, et Euroopa Liidus elame paremini kui vältja jäädes.

Kas pole nii, et EL-ga ühinedes läheb paremaks ärikate elu, aga seda lihtsa inimese heaolu arvelt?

Kiiremini kasvab kõigi nende inimeste heaolu, kes tahavad ja viitsivad tööd teha. Neile avaneb tohutult uusi võimalusi nii õppimiseks, töötamiseks kui ettevõtluseks. Riigi poolt ülalpeetavate heaolu kasvab aeglase-malt, kuid kasvab siiski, sedamööda kuidas meie majandus edeneb ja riik jõukamaks muutub. Õigupoolest ongi see ainus võimalus, kuidas ülalpeetavate heaolu suurendada saab.

On räägitud, et pärast ühinemist tõuseb suhkru hind 15 kroonile. On see tõsi, et toidukaupade hinnad tõusevad?

Tõusevad üksikute toiduainete hinnad, eelkõige puudutab see suhkrut, banaane ja eksootilisi puuvilju, mis tulevad meile väljastpoolt Euroopat. Praegu maksab Euroopa meil müüdavale suhkrule peale. Need hinnatõusud kahtlemata pahandavad, kuid mõelgem, kui tühise osa meie kodusest eelarvest suhkur ja banaanid tegelikult moodustavad. Me ei hakka ju mõne krooni pärast ütleva "ei" Eesti suurele võimalusele!

Millised saavad olema hinnad, palgad ja pensionid pärast ühinemist?

Väga märgatavalt tõuseb üksnes tubaka hind, kuna tubakaaktsiis tõuseb. Majandusteadlased usuvad, et palgad tõusevad kiiremini kui hinnad, seega inimeste ostuvõime paraneb. Pensionide suuruse määrab ära Eesti majanduse olukord – kuna ennustatakse korralikku majanduskasvu, siis ühes sellega tõusevad eeldatavasti ka pensionid.

Kas toimub sama mis Soomes, et elu kallineb märgatavalt, kuid palgad ei tõuse nii palju?

Ei. Soomes olid juba enne liitumist ülikõrged palgad. Eesti palgad on kaugel alla Euroopa keskmist ning hakkavad tõusma kiiremini kui hinnad.

Kas pärast eurole üleminekut algab kiire hinnatõus, et jõuda euroliidus kehtivatele hindade tasemele?

Hinna määrab nii krooni kui euro puhul nõudluse ja pakkumise vahetõus, seega ei saa järsku hinnatõuse toimuda. Hinnad saavad tõusta siis, kui kasvab rahva ostujõud. Tõsi, hindadel on kalduvus ümarduda pigem ülespoole, kuid jutt käib mõneprotsendilise, mitte kordades tõusust. Euroliidus üldkehtivaid hindu pole, sama kauba hind võib riigiti kordades erineda.

Kas maksud tõusevad pärast ühinemist?

Otsesid makse ühinemine ei puuduta – meie tulumaksu suurus on jätkuvalt vaid Eesti otsestada ja teatavasti meie valitsus langetab seda. Ühinemine puudutab aktsiisi- ja käibemaksu, millel mõlemal on EL-s alammäär. Käibemaksu alammäär on 15%, nii et see Eestis ei muutu. Küll aga võivad muutuda käibemaksuerandid, näiteks keskküte, mis seni on Eestis olnud 5% käibemaksuga, kasvab 2007. aastal 18%-le – samas on Eestil võimalik mõnel teisel tootel käibemaksu järele vähendada. Aktsiisimaksudest kasvab märgatavalt tubakatoote aktsiis – järk-järgult tõuseb nt. sigaretipaki hind 2009. aastaks u. 60 kroonile, mis kindlasti on rõomustav tervisekaitse seisukohalt. Ka kütuse aktsiis läheb liitumishetkest krooni võrra kallimaks.

Miks Eesti kiirustab ühinemisega: kandidaatriigid saavad suures mahus toetust oma kommunikatsioonide väljaarendamiseks nagu sõiduteed, telefoniliinid, jne. Kui Eesti nüüd liitub, siis peab ta ise laenu võtma ja kõik ise oma rahast tegema?

Tegelikult on täpselt vastupidi. Seni olemas saanud toetust eelstruktuurifondidest. Euroopa Liidu täisliikmena hakkame saama toetust struktuurifondidest ja ühtekuuluvusfondist, pluss põllumajanduse otsetoetused ja veel ühteist. Toetuste maht on esimesel eelarveperioodil (kuni 2006) 3,6 korda suurem kui enne liitumist ja kasvab järk-järgult veelgi, saavutades täismahu 2013. aastaks. Toetuste tingimuseks on seni olnud ja on ka edaspidi Eesti-poolne kaasfinantseerimine.

Miks peaksime võtma endale vabatahtlikult kohustuse hakata maksma suurt EL liikmeks, kui meil on niigi raha vähe?

Liikmesriikide sissemaksed Euroopa Liidu eelarvesse on seotud nende sisemajanduse kogutoodanguga. Eesti makse suuruseks kujuneb 2005. aastal umbes 1,3 miljardit krooni. Samas rahandusministeeriumi hinnangul saab Eesti Euroopa Liidust aastatel 2004-2006 11,52 miljardit krooni. See raha läheb eelkõige teede ehitusse, keskkonnakaitsesse ja maaelu toetusteks. Tõsi, abi ei tule automaatselt, vaid selle saamiseks on vaja kirjutada projektitaotlusi. Samas pakub Euroopa abi ka projektide koostamisel. Seega võidab Eesti nende kolme aastaga 7,6 miljardit krooni ehk 5742 krooni iga elaniku kohta. Teisisõnu iga krooni eest, mida Eesti EL eelarvesse maksab, saab ta 3-4 krooni vastu.

Kuidas Euroopa Liit maainimeste elu mõjutab?

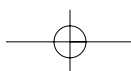
Maainimesed on seltskond, kes peaks Euroopa Liiduga ühinemisest kindlasti kasu saama ja rohkem kui mitmed teised. Toetused maaelu vormidele on euroliidus märksa tõsisemad, kui Eesti riik muidu ka 10 aasta pärast suudaks pakkuda – kogu riikide liikmemaksudest laekuv nn. ühiskatla raha jagatakse ümber just regionaalpoliitilisel otstarbel. Eesti jaoks käib jutt miljarditest kroonidest. Samas sõltub lõpuks kõik meie oma oskustest neid võimalusi kasutada.

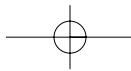
Kas meid ähvardab immigrantide vool?

Oht on väike. Teiste liikmesriikide kogemus näitab, et ega väga ei taheta külma kliimasse tulla. Samuti huvitavad immigrante pigem rikkad maad, kus makstakse kõrgemad palku kui Eestis.

Kas Eestisse jäävad alles 24h avatud müügi kohad ja baarid?

Jah. Kaubanduseeskirjad ning töötajate sotsiaaltagatised kuuluvad kohaliku kompetent-

si. Kauplemlubade üle otsustavad endiselt meie kohalikud omavalitsused.

Kas NATOst ei aita meie julgeoleku tagamiseks?

Ei. NATO kaitseb meid otsese sõjalise ohu korral. See oht on tänapäeval väike; pigem ähvardab meid majanduslik ja poliitiline ülevõtmine – näiteks sõltuvusse sattumine Venemaa majandusest. Selle ohu vastu oleme kaitstud, kuuludes Euroopa Liitu.

Kas Venemaa hakkab meid läbi EL mõjutama ja sunnib peale teise riigikeele?

Meie liige Ela Tomson viibis OSCE istungil, kus OSCE juhtkond Venemaa selles küsimuses väga otseselt paika pani, rõhutades, et Eestis ei ole mingeid probleeme rahvusvähemuste õigustega. Teise riigikeele ohtu ei ole.

Kus ja kelle poolt Euroopa Liidus otsused vastu võetakse? Eurovastased püüavad selgeks teha, et tegelikult otsustab asju Euroopa Komisjon, kuhu kuulub 5 inimest, kes ei ole valitavad. Seega ei ole meil võimalust oma sõna maksta panna ja mingist demokraatiast ei saa siin juttu olla.

Euroopa Komisjon koosneb volinikest, keda on igast suurest riigist 2 ja väikesest 1, need lähetab liikmesriigi parlament. Komisjoni ülesanne on algatada seaduseelnõusid, otsused

sünnivad aga Ministrite Nõukogus, kuhu kuuluvad liikmesriikide valitsuste esindajad ning kus riigi hääle osakaal sõltub tema suuruselt. Eestil hakkab seal olema 5 häält.

Otsused võetakse Ministrite Nõukogus tõesti vastu enamasti kvalifitseeritud hääleteenamusega (poolt peab olema rohkem kui 72% häältest) ning üsna väheseks on jäänud küsimusi, kus ühel liikmesriigil on veto-õigus (peamiselt puudutavad need välis- ja julgeolekupoliitikat). Samas näitab tegelikus, et tundlikes küsimustes enne kompromissi leidmist hääletust ei korraldata, sest ei soovita tekitada olukorda, kus mõni riik tunneb end nurkasurutuna ja selle riigi esindajad jääksid kodumaal kehva olukorda seletamisega, miks mõni otsus vastu võeti - see tekitab pingeid, millest Ministrite Nõukogu kindlasti huvitatud pole. Seepärast üritatakse alati leida kompromissi ning kuni mõni riik vastu on, küsimusi üldiselt hääletusele ei panda.

Äkki peakski esimesel korral referendumil "Ei" ütleva, et siis uutel läbirääkimistel paremad tingimused saada?

Kindlasti mitte. Pole ühtegi põhjust, miks uued läbirääkimised peaksid andma soodsama tulemuse. Küll on aga lihtne uskuda vastupidist: kuna järgmine kord oleks meie vastas kõik praegu ühinenud Ida-Euroopa vaesevõituriidid, saab iga uus kokkulepe olla rahali-

selt vaid halvem – mida rohkem sööjaid, seda lahjem leem.

Mida tähendaks "ei" referendumil?

"Ei" tähendaks kannapööret ja senisest kurasist loobumist. Eesti vajuks aegamööda nii majanduslikku kui poliitilisse isolatsiooni.

Meie krediitireiting langeks, intressid tõuseksid järsult, võiksid tekkida tollibarjäärid, välisinvesteeringute pealevool lakkaks, Euroopa toetused kaoksivad. Selle tulemusel hakkaks langema meie rahva ostujõud. Ettevõtete konkurentsivõime langeks, mis tooks kaasa tööpuuduse kasvu. Riigi maksutulud väheneksid, mis omakorda seaks ohtu pensionid ja muud sotsiaaltagatised. Selle kompenseerimiseks tuleks tösta makse.

Poliitiliselt tähendaks "ei", et USA ja Vene saatkonnad hakkaksid Eesti sisepoliitikat määrama palju jõulisemalt kui seni. Eestil oleks äärmiselt raske välispoliitikas üldse midagi iseseisvalt ette võtta.

Vaimselt viiks "ei" meie rahva depressiooni ning lõhestaks ühiskonda. Valdavaks saaks rongist mahajäämise tunne, aeglase allakäigu tajumine, mistõttu ettevõtlikumad püüaksid välismaale kolida, ülejäänud aga... ei teagi, peaks Moldovast järele uurima, mida nad oma elust arvavad.

